

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова, переклад»

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша - німецька

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Комунікативні стратегії
Викладач (-і)	Корольова Наталія Олександрівна
Контактний телефон викладача	099 08 40 968
E-mail викладача	nataliia.korolova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний /заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Середа 15.00
2. Анотація до курсу	
<p>Курс "Комунікативні стратегії" викладається на другому році навчання для студентів 2-го (магістерського) рівня спеціальності 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька та входить до вибіркового компоненту ОП. Право здобувачів на вільний вибір освітніх компонентів регулюється згідно Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника права на вільний вибір навчальних дисциплін (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/06/vilnuj-vubir-ok.pdf.)</p> <p>Основними організаційними формами навчання є лекційні та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Семінарські заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформують у студентів самостійне, творче осмислення фактів основних проблем теорії комунікації з урахуванням тенденцій в розвитку цієї науки в контексті багатоаспектного характеру моделей комунікації та взаємозалежності і взаємозв'язку її елементів. Курс вивчається у 3-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік). Лекційна тематика базується на принципових положеннях лінгвістики, філософії, історії, соціології, культурології та комунікативістики і має науково-пізнавальну спрямованість. На семінарських заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається німецькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування професійної особистості лінгвіста-дослідника та перекладача-практика, котрий володіє всебічними комплексними знаннями щодо сучасних способів комунікативного впливу на людину як особистість або групу людей в різних комунікативних ситуаціях, та здатний проводити аналіз творів різних жанрів з метою виявлення прихованих прийомів маніпулювання особистістю, що досягається всебічним розкриттям змісту ключових теоретичних концепцій та термінів сучасної комунікативістики, ознайомленням студентів магістратури з основними науковими підходами до дослідження проблем, що пов'язані з феноменом соціальної комунікації, а також формуванням навичок практичного застосування основних методів аналізу процесів комунікації. Курс підсумовує базові теоретичні знання з прагмалінгвістики, трансляторики, лінгвістики тексту, когнітивної лінгвістики, мовної дидактики, психології, філософії та надає їм практичного комунікативного спрямування.</p> <p>Основні цілі курсу передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з історією та сучасними тенденціями теорії комунікації; - засвоєння студентами термінологічного апарату, що дозволяє оперувати інформацією стосовно проблематики новітніх досліджень у сфері комунікативної лінгвістики; - освітлення прагматичного аспекту вербальної та невербальної комунікації; - окреслення основних рівнів соціальної комунікації, особливостей комунікації в різних сферах соціального життя; 	

- сприяння розширенню наукових горизонтів студентів за допомогою звернення до міждисциплінарних наукових знань, залучення даних споріднених наук (філософії, семіотики, міжкультурної комунікації, лінгвокультурології, літературознавства), а також виробленню аналітичних підходів у розгляді питань, що носять проблемний характер;
- формування у студентів самостійного, творчого осмислення основних проблем теорії комунікації з урахуванням тенденцій в розвитку цієї науки;
- розгляд питань, пов'язаних з дослідженнями в області масової комунікації;
- засвоєння вербальних та невербальних методів і прийомів комунікації на основі знань основних комунікативних стратегій та тактик, що виокремлюються у межах сучасної комунікативістики;
- ознайомлення студентів з методикою наукових досліджень у сфері соціальної комунікації;
- практичне застосування професійно-орієнтованих якостей особистості, вирішення професійних комунікативних завдань.

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Здатність спілкуватися двома іноземними мовами.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

- Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
- Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів німецької мови для досягнення запланованого прагматичного результату, ведення успішної особистісної та професійної комунікації та здійснення фахового усного та письмового перекладу.
- Уміння застосовувати інформаційно-комунікаційні технології навчання німецької мови та літератури, перекладу у професійній діяльності.

5. Програмні результати навчання

- Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату, організації успішної комунікації, здійснення фахового перекладу
- Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації
- Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
1	035 Філологія	1	В
Тематика навчальної дисципліни			
		Кількість годин	
		Лекції	Семінари
			Сам. робота
Thema 1. Kommunikation als Element der menschlichen Zivilisation.		2	8
Thema 2. Kommunikative Linguistik.		2	6
Seminar 1. Theoretische und methodische Grundlagen der Kommunikation.		2	
Thema 3. Grundlagen der Kommunikationsforschung.		2	4
Thema 4. Sprechakttheorie.		2	6
Seminar 2. Sprechakttheorie. Lexikalische und pragmatische Bedeutung des Wortes.			2
Thema 5. Interpersonelle Kommunikation und Massenkommunikation		2	4
Thema 6. Kommunikative Strategien und kommunikative Taktiken		2	8
Seminar 3. Text und Diskurs. Grundlagen der Kommunikationsforschung			2
Thema 7. Der Mensch als Subjekt der Kommunikation. Die Besonderheiten der Interaktion im Kommunikationsprozess.		2	6
Thema 8. Text als Mittel zur verbalen Einwirkung		2	8
Seminar 4. Mündliche und schriftliche Kommunikation. Merkmale der Realisation von kommunikativen Strategien.			2
Thema 9. Methoden zur Analyse von Texten führender Politiker		2	4
Thema 10. Methoden der Analyse von Massenmedien		2	4
Seminar 5. Besonderheiten der manipulativen Einwirkung in der Massenkommunikation.			2
Загалом		20	10
			60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється на основі: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, та Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Хід виконання студентами програми здійснюється за допомогою поточної і підсумкової форм контролю.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами завдань для самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами німецьким мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи, підсумкове тестування, самостійну роботу.</p> <p>Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 60 балів Самостійна / індивідуальна робота – 20 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Вимоги до письмової роботи Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. Тест складається з 20 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів науково-комунікативної, методологічної, термінологічної та соціокультурної компетенцій. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p>Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту):</p> <p>1. Der Begriff Kommunikation bezeichnet:</p> <p>A. Mittel des Umganges von entfernten Objekten B. Fernmeldewesen C. der Umgang von Menschen und anderen sozialen Subjekten</p> <p>2. Zu den Methoden der Untersuchung von Kommunikation gehören:</p> <p>A. pragmatische Analyse B. Analyse von lexikographischen Definitionen C. Diskurs-Analyse</p> <p>Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kommunikation als Prozess. Allgemeine Merkmale der Kommunikation. 2. Entwicklung der Rolle der Kommunikation in der Informationsgesellschaft. 3. Modellieren der Kommunikation in verschiedenen Wissenschaftsgebieten. 4. Hauptkategorien der kommunikativen Linguistik. 5. Sprachliche Persönlichkeit und kommunikative Situation. 6. Hauptkategorien der Kommunikation: Sprechgenre, kommunikative Strategie und Taktik, Präsupposition. 7. Nonverbale Einheiten der Kommunikation. 8. Sozialrollen der Kommunikanten. 9. Lineare (Kommunikationsmodelle von H. Lasswell, Claude 10. E. Shannon und Warren Weaver; Rauschenbegriff) und nichtlineare Kommunikationsmodelle. 11. Analyseeinheiten, Formen und Mittel der Kommunikation.

	<ol style="list-style-type: none"> 12. Arten und Funktionen der Kommunikation. 13. Kommunikatives Umfeld und Sphären der Kommunikation. 14. Ausgangspunkte und Grundanliegen. 15. Theorie von Austin. 16. Der Beitrag von Searles. 17. Einordnung der Sprechakte von Wunderlich. 18. Indirekte Sprechakte. 19. und soziale Merkmale des Kommunikationsaktes. 20. Modelle der kommunikativen Persönlichkeit. 21. Theorie der Massenkommunikation. 22. Modelle der Massenkommunikation. 23. Funktionen der Massenmedien. 24. Methoden zur Analyse der Massenkommunikation. 25. Die Begriffe kommunikative Strategie, kommunikative Taktik, kommunikative Absicht, kommunikative Erfahrung, Dialogmodus. 26. Die wichtigsten Arten von kommunikativen Strategien und kommunikativen Taktiken. 27. Prinzip der Kooperation und Prinzip der Konfrontation. 28. Sprachverhalten, Sprachtätigkeit, Sprachkommunikation. 29. Einheiten und Methoden der Analyse des Sprachverhaltens. Der individuelle Stil des Sprachverhaltens. 30. Der verbale Ausweis. 31. Der Begriff Rolle. Rollentypen. Der Begriff Rolle in der Transaktionsanalyse von E. Bern. 32. Besonderheiten der kommunikativen Rolle des Sprechers und Hörers im Kommunikationsprozess. 33. Das Problem des Verstehens und die Techniken des Verstehens des Textes. 34. Text in Massenkommunikation. 35. Das Problem des Motivs und der Motivation. Die Rolle von Emotionen in der Kommunikation. 36. Sprachspiel. 37. Das äußerliche, verhaltensmäßige, kommunikative Image. Der Einfluss des Images auf die Effektivität der Kommunikation. 38. Mittel zur Effektivitätsentwicklung der Kommunikation. 39. Modelle der Führungspersönlichkeiten. 40. Charakteristiken der Führungspersönlichkeiten. 41. Psychologische Analyse. 42. Motivationsanalyse. 43. Narrative Analyse. 44. Rollenanalyse. 45. Kognitives Mapping. 46. Contentanalyse. 47. Analyse der Propagierung. 48. Analyse von Gerüchten.
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність 6 занять упродовж семестру за 10-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи становить 60 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. При виставленні підсумкової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learnpnu.edu.ua (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що

	контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. При виставленні залікової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.](#)

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.](#) Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.](#)

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляє на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна

1. Корольова Н.О. Актуальні питання сучасної лінгвістики: навчально-методичний посібник для магістрів денної та заочної форми навчання факультету іноземних мов (німецькою мовою). Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 248 с.
2. Корольова Н.О. Вступ до лінгвістичної прагматики: навчально-методичний посібник для студентів та магістрантів. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М. 2021., 156 с.
3. Голубовська І.О. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики: курс лекцій. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 223 с.
4. Helbig G. Linguistische Theorien der Moderne. Berlin: Weidler Buchverlag, 2002. 394 S.

Додаткова

5. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: ВЦ "Академія", 2004. 344 с.
6. Бацевич Ф.С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень. К.: ВЦ "Академія", 2008. 240 с.
7. Бацевич, Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів: Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. 247 с.
8. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. Львів ПАІС, 2005. 262 с.
9. Голубовська І.О. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики: курс лекцій. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 223 с.
10. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу. К.: Логос, 2004. 284 с.
11. Голубовська І.О. Мовна особистість як лінгвокультурний феномен. *Studia Linguistica*. К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. Вип. 1. С. 25-33.
12. Колеснікова І.А. Діалектика номінального та узуального в професійному дискурсі . К.: ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана", 2008. 248 с.
13. Почепцов. Г.Г. Теорія комунікації. К.: ВЦ "Київський університет", 1999. С. 75–126.
14. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
15. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). К.: Фитосоціо-центр, 1999.. 148 с.
16. Сєрякова І.І. Лінгвістичний аспект невербальної поведінки. *Наука і сучасність*. 2000. Вип. 1. Ч. 2. С. 241–250.
17. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Харків: Константа, 2006. 300 с.
18. Gumperz J.J. Communicative Competence. *Sociolinguistics*. 1997. P. 39–4
19. Hymes D. On Communicative Competence. *Socio-linguistics*. 1972. P. 269–293.
20. Jakobson, R. *The Framework of Language*. East Lansing: University of Michigan Press, 1980. 132 p.
21. Schwarz-Friesel Monika. 2007. *Sprache und Emotion*. Tübingen: A. Francke. xii, 401 S
22. *Studia Linguistica*. Збірник наукових праць. Vol. V (I, II), 2011. С. 319–387.

Викладач _____ Наталія КОРОЛЬОВА